

Vergaderjaar 1991-1992 Nr. 3c

21 198

Wijziging van het fiscale regime voor onderhoudsvoorzieningen en spaarvormen alsmede van het fiscale regime voor verzekeraars en directiepensioenlichamen

NADERE MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 18 november 1991

Inhoudsopgave	Blz.
1. Algemeen	2
1.1. Inleiding	2
1.2. Algemeen kader van het wetsvoorstel	2
1.3. Verhouding tot het EG-recht	4
1.4. Overige algemene vragen	6
2. Lijfrenten	12
3. Kapitaalverzekeringen	16
4. Verzekeraars en pensioenlichamen	18
5. Overgangsrecht	19

1. Algemeen

1.1. Inleiding

Met instemming hebben wij kennisgenomen van de door diverse fracties uitgesproken waardering voor de memorie van antwoord en de voorgestelde verschuiving van de ingangsdatum naar 1 januari 1991.

Zoals deze leden terecht veronderstellen, gaan wij ervan uit dat de novelle de Eerste Kamer spoedig zal bereiken zodat het voorstel tegelijk met het onderhavige wetsvoorstel plenair in de Eerste Kamer zal kunnen worden behandeld.

Wij hebben ervan kennis genomen dat de fracties van PvdA en D66 de behoefte hebben op enkele onderdelen van de memorie van antwoord terug te komen. Wij verzekeren deze leden geenszins de bedoeling te hebben gehad bij de beantwoording van het voorlopige verslag onvolledig te willen zijn.

De leden van de PvdA-fractie vragen ons hoe zij de passage over de ingangsdatum van 1 juli 1992 moeten interpreteren.

Uit deze passage mag inderdaad niet worden afgeleid dat als de kwestie van de ingangsdatum in het voorlopige verslag van de Eerste Kamer niet aan de orde zou zijn gekomen – een optie die naar onze mening slechts als denkbeeldig kon worden verondersteld – wij ons niet nader zouden hebben moeten beraden over de wenselijkheid van een wijziging van de ingangsdatum van het wetsvoorstel.

Naar aanleiding van opmerkingen van de leden van de CDA-fractie en een vraag van de leden van de PvdA-fractie over de afschaffing van de woningbouwvrijstelling van artikel 10 Wet Belastingherziening 1950 bevestigen wij de voorgestelde verschuiving van de ingangsdatum van 1 juli 1991 naar 1 januari 1992 via de novelle.

1.2. Algemeen kader van het wetsvoorstel

De fracties van CDA, PvdA, D66 en VVD hebben met waardering kennis genomen van de weergave van het algemene kader van het wetsvoorstel in de memorie van antwoord. De leden van de D66-fractie zouden echter nog gaarne vernemen of een – naar de mening van deze leden – zo ingrijpend wetsvoorstel nog wel nodig is na het loslaten van het concept van het natuurlijke maximum. Zij verzoeken ons toch wat explicieter op de materie in te gaan. De leden van de VVD-fractie hebben nog problemen met de vermeende complexiteit van het tranchesysteem.

In het bedoelde algemene kader van het wetsvoorstel hebben wij de aan het wetsvoorstel ten grondslag liggende uitgangspunten weergegeven. Deze uitgangspunten hebben ook na het verlaten van het concept van het natuurlijke maximum hun belang niet verloren. Met het thans in het wetsvoorstel opgenomen tranchesysteem hebben wij – binnen de uitgangspunten van het wetsvoorstel – een nadere cijfermatige invulling van het natuurlijke maximum gegeven.

Voor de volledigheid geven wij de uitgangspunten van het wetsvoorstel hierna nogmaals kort weer.

De herziening van het lijfrenteregime wordt ingegeven door de wens enerzijds om een ieder in staat te stellen fiscaal gefacilieerd een adequate oudedagsvoorziening op te bouwen, en anderzijds om op een aantal vlakken de mogelijkheden voor oneigenlijk gebruik weg te nemen.

De herziening van het regime voor kapitaalverzekeringen houdt verband met de wens een meer evenwichtige behandeling tot stand te brengen van verzekeringsprodukten enerzijds en van bancaire spaarprodukten anderzijds.

Het door de leden van D66 aangehaalde, door Prof. Niessen verwoorde alternatief sluit naar onze mening aanzienlijk minder goed aan

bij deze uitgangspunten dan het onderhavige voorstel. Indien bij voorbeeld het thans geldende wettelijke maximum aan lijfrentepremie zou worden opgetrokken, zou een premie-af trek mogelijk blijven ongeacht of de belastingplichtige reeds uit anderen hoofde een oudedagsvoorziening opbouwt of heeft opgebouwd. De voorgestelde regeling van het wetsvoorstel is juist zodanig opgezet dat een dubbele opbouw – te weten in de pensioensfeer enerzijds en de lijfrentesfeer anderzijds – zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Ook zouden mogelijkheden tot oneigenlijk gebruik van de regeling niet worden weggenomen, indien daartoe niet een nadere regeling zou worden opgenomen. De in het wetsvoorstel opgenomen voorschriften bevatten waarborgen voor de daadwerkelijke uitvoering van het lijfrente-contract conform de voorwaarden.

Gegeven de uitgangspunten van het wetsvoorstel is naar onze mening enige complicering van wetgeving onvermijdelijk. Het wetsvoorstel overziend menen wij dat – dit mede naar aanleiding van de zorg van de leden van de VVD-fractie op dit punt – deze complexiteit van een alleszins acceptabel niveau is.

Alle fracties hebben hun bedenkingen bij de berekening van de componenten die nodig zijn voor de tweede tranche. Zij vrezen dat een jaarlijkse opgave van de pensioenrechten door de pensioeninstellingen nauwelijks dan wel niet tijdig zal kunnen worden verkregen. De leden van de fracties van het CDA en D66 menen dat het nuttig zou kunnen zijn de termijn van zes maanden van het voorgestelde artikel 45b, tweede lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 uit te breiden tot twaalf maanden.

Wij willen voorop stellen dat niet in alle gevallen voor de pensioenaangroei – in de tweede tranche weergegeven door de factor A – zal moeten worden aangeklopt bij de desbetreffende pensioenverzekeraar. Veelal zal de deelnemer, zij het wellicht met enig rekenwerk, uit het pensioenreglement de jaaraangroei van zijn pensioen kunnen afleiden. In de gevallen waarin de toename van de pensioenaanspraak niet uit het pensioenreglement blijkt, zal het desbetreffende pensioenfonds om informatie moeten worden verzocht. Vooralsnog hebben wij er gezien de huidige stand van de techniek het volste vertrouwen in dat deze gegevens tijdig door de pensioenfondsen zullen kunnen worden aangeleverd. De door de fracties gesuggereerde uitbreiding van de in artikel 45b, tweede lid, voorgestelde termijn achten wij dan ook niet opportuun.

De leden van de CDA-fractie vragen of het ons bekend is dat het ABP in de praktijk niet in staat is gebleken dit soort berekeningen na gedaan verzoek (tijdig) te produceren.

Deze vraag beantwoorden wij bevestigend. Wij vertrouwen er echter op dat ook het ABP met enige administratieve aanpassingen de benodigde gegevens zal kunnen verschaffen.

De kosten die voor de informatieverzorging door de pensioenfondsen zullen moeten worden gemaakt, hebben wij – de leden van de CDA-fractie vragen hiernaar – in onze afwegingen over de uiteindelijke vormgeving van het tranchesysteem betrokken. Wij menen dat deze kosten onvermijdbaar zijn en onverbrekkelijk zijn verbonden aan iedere herziening – binnen de gegeven uitgangspunten – van het bestaande regime voor lijfrenten.

De vraag van de leden van de CDA-fractie of omtrent de informatieverzorging een afstemming met de desbetreffende pensioenfondsen heeft plaatsgevonden of dat een onderzoek heeft plaatsgevonden bij een representatieve groep van pensioenfondsen, beantwoorden wij ontkennend. Een dergelijke afstemming of dergelijk onderzoek hebben wij gezien de huidige stand van de techniek niet nodig geacht.

Voorts verzoeken zij ons aan te geven hoe dient te worden gehandeld indien de belastingplichtige deze mededeling van de pensioenverzekeraar

niet tijdig ontvangt. Ook de leden van de VVD-fractie vragen hiernaar.

Wij gaan er van uit dat de verzekeraars en pensioenfondsen bereid en in staat zijn de gevraagde informatie tijdig aan de belastingplichtige te verschaffen. Als dit niet zo zou zijn, zouden ons daarover ongetwijfeld dringende signalen hebben bereikt.

De leden van de fractie van D66 zouden gaarne vernemen of het juist is dat er wordt gewerkt aan een regeling waarbij pensioenfondsen worden verplicht de informatie binnen bepaalde termijnen af te geven.

Hierover merken wij op dat in de zogenoemde Pensioennota mededeling wordt gemaakt van het voornemen om in de Pensioen- en Spaarfondsenwet (PSW) voorschriften op te nemen over informatieverstreking aan deelnemers over de individueel opgebouwde pensioenaanspraken. De bestaande voorschriften over informatieverstreking omtrent de pensioenregeling (artikel 17 PSW) zullen worden beoordeeld op effectiviteit en zondig aangescherpt (Kamerstukken II, 1990-1991, 22 167, nr. 2, blz. 104).

De leden van de fracties van het CDA en de PvdA besteden uitgebreid aandacht aan het nog aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan te bieden wetsvoorstel Brede Herwaardering II. Alvorens op de vragen en opmerkingen dienaangaande te reageren, willen wij enige opmerkingen van meer algemene aard maken.

Zoals wij in de memorie van antwoord hebben gesteld, zijn wij van oordeel dat de samenhang tussen Brede Herwaardering I en II niet zodanig is dat kennis dragen van de precieze inhoud van het nog in te dienen wetsvoorstel noodzakelijk is voor de behandeling van het voorliggende wetsvoorstel. Wij waarderen het dat de leden van de PvdA-fractie dit oordeel onderschrijven. Aan het verzoek uit het voorlopige verslag een overzicht te geven van de hoofdlijnen van Brede Herwaardering II hebben wij gevolg gegeven. Thans worden wij geconfronteerd met een groot aantal detailvragen over dat onderwerp. Het feit dat het een wetsvoorstel betreft waarover nog interdepartementaal overleg gaande is, nog besluitvorming in de Ministerraad moet plaatsvinden, de Raad van State nog moet adviseren en nog geen gedachtenwisseling met de Tweede Kamer heeft plaatsgevonden, brengt met zich dat wij – mede gelet op de staatsrechtelijke verhoudingen – thans nog slechts globaal kunnen reageren op de vragen en opmerkingen.

Uit het feit dat Brede Herwaardering II in beginsel een technisch karakter heeft ter afstemming op Brede Herwaardering I, leiden de leden van de CDA-fractie terecht af dat in dat kader geen voorstellen worden voorbereid over een middelloon-systeem.

In antwoord op de vragen van de leden van de PvdA-fractie merken wij op dat de met betrekking tot Brede Herwaardering II in acht te nemen eerbiedigende werking in grote lijnen gelijk zal zijn aan die bij het onderhavige wetsvoorstel en dat reeds uit de jurisprudentie, waaraan deze leden refereren, blijkt dat de huidige regeling voor afkoop, vervreemding, wijziging en overdracht van pensioenaanspraken niet volstrekt eenduidig is. Wat betreft de vraag inzake het houden van een pensioenvoorziening in eigen beheer mogen wij verwijzen naar het antwoord op de overeenkomstige vraag van de leden van de CDA-fractie.

1.3. *Verhouding tot het EG-recht*

De leden van de fracties van CDA, PvdA, D66 en VVD houden met ons zorg over de toepassing van het EG-recht met betrekking tot de eis dat de verzekeraar in Nederland is gevestigd. De leden van de CDA-fractie vragen in hoeverre de vrijheid van dienstverlening binnen de EG kan worden ingeperkt door een eenzijdige schatting van een evenwicht tussen het belang van adequate controle en handhaafbaarheid enerzijds en de door het EG-recht te beschermen belangen anderzijds.

Hierop kunnen wij antwoorden dat een eenzijdige inschatting als zodanig niet tot een dergelijke beperking kan leiden. Dat is ook niet wat er gebeurt. Wij hebben ons de vraag gesteld wat het resultaat zou zijn van een zorgvuldige afweging van de genoemde belangen. Het antwoord daarop luidt dat naar onze mening de voorgestelde maatregel niet een zodanige inbreuk op de vrijheid van dienstverlening vormt dat hij, gelet op het belang van controle en handhaafbaarheid, ontoelaatbaar zou zijn. Anders dan deze leden zijn wij dan ook van oordeel dat het voorstel naar redelijke verwachting niet in strijd is met het EG-verdrag. Dat neemt niet weg dat het uiteindelijk de Europese rechter zal zijn die het eindoordeel over deze maatregel uitspreekt. Hiermede menen wij tevens de vraag op dit punt van de leden van de PvdA-fractie te hebben beantwoord. In antwoord op een vraag dienaangaande van de CDA-fractieleden menen wij dat een eventueel negatief oordeel niet zal leiden tot te honoreren claims andere dan die ter zake van de premies die in het desbetreffende geval alsnog aftrekbaar worden.

Overigens is van een volledige uitsluiting van diensten van buitenlandse maatschappijen, zoals deze leden suggereren, geen sprake. Nog afgezien van de voorziene mogelijkheid dat in het buitenland gestarte voorzieningen door een immigrerende belastingplichtige in Nederland bij de buitenlandse verzekeraar kunnen worden voortgezet – de «Bachmann-zaak» zou zich om die reden in Nederland niet kunnen voordoen –, is het voor een buitenlandse verzekeraar die op de Nederlandse markt wil opereren mogelijk om zich hier te voorzien van een vaste inrichting of vaste vertegenwoordiger. Anders dan deze leden zijn wij voorts van mening dat de eerstbedoelde maatregel (voortzetting van een in het buitenland begonnen verzekering) niet willekeurig is. Het gaat er bij deze maatregel immers om een naar Nederland immigrerende belastingplichtige, die mogelijk in het buitenland reeds een aanzienlijke onderhoudsvoorziening heeft opgebouwd die niet dan met schade zou kunnen worden afgebroken en vervangen door een Nederlandse, in de gelegenheid te stellen zijn bestaande verzekering voort te zetten. Verboden discriminatie ten opzichte van Nederlandse ingezetenen die geen aftrek krijgen ingeval zij zich bij een buitenlandse verzekeraar verzekeren, vermogen wij hierin niet te zien. Van gelijke gevallen is immers geen sprake. Registratie van de betrokken buitenlandse maatschappijen in die zin dat voor het publiek kenbaar zou zijn om welke instellingen het gaat, is weinig zinvol en ligt dan ook niet in het voorplan. Het zijn immers niet de omstandigheden van die instellingen maar die van de betrokken belastingplichtigen die relevant zijn. Het voorstel voorziet voorts niet in de mogelijkheid van buitenlandse instellingen met een relatief groot aantal Nederlandse deelnemers te eisen dat zij een vaste inrichting in Nederland openen, merken wij naar aanleiding van een vraag dienaangaande op.

De veronderstelling van de leden van de CDA-fractie dat wij hebben aangenomen dat de Europese Commissie met betrekking tot het onderhavige wetsvoorstel geen ander standpunt zou innemen dan met betrekking tot de zaak Bachmann, is juist. Voorts houden wij uiteraard rekening met de mogelijkheid dat de rechter zal oordelen dat de onderhavige maatregel toch in strijd is met het EG-recht. Ook andere Lid-Staten realiseren zich dit met betrekking tot hun wetgeving. Met het oog hierop vindt – informeel – overleg plaats zowel met enige Lid-Staten als met de Commissie. Hiermee is tevens de vraag van de leden van de VVD-fractie terzake beantwoord. De opvatting van de leden van de D66-fractie dat uit het beraad over de eventuele gevolgen van een negatieve rechterlijke uitspraak volgt dat wij er onvoldoende geloof aan hechten de Brede Herwaardering overeind te kunnen houden, kunnen wij niet volgen. De door hen aangehaalde mening van de heer Kavelaars dat andere maatregelen er eenvoudigweg niet zijn, laten wij gaarne voor

diens rekening. Overigens is het, mede in verband met het internationale overleg, nog te vroeg om reeds op de vormgeving van vervangende maatregelen in te gaan.

1.4. Overige Vragen

De leden van de CDA-fractie stellen de voorgestelde aansprakelijkheid aan de orde. Zij verzoeken ons een duidelijke toezegging te doen in welke gevallen aansprakelijkstelling maar achterwege moet blijven. Ook de leden van de PvdA-fractie hebben behoefte terug te komen op de voorgestelde aansprakelijkheid van verzekeraars bij onregelmatige uitvoering van lijfrenteovereenkomsten. Deze leden hebben begrip voor het achterwege laten van een facultatieve inhoudingsplicht, doch zouden gaarne vernemen waarom niet is gekozen voor een verplichte inhoudingsplicht.

Zoals in de met de Tweede Kamer gewisselde stukken reeds is vermeld, is het belangrijkste bezwaar dat naar onze mening aan een inhoudingsplicht – in plaats van de voorgestelde aansprakelijkheid – is verbonden, dat een inhoudingsplicht veelal niet effectief is ingeval de onregelmatige uitvoering van de overeenkomst plaatsvindt na emigratie van de belastingplichtige. Het belastingverdrag met het land waarnaar de belastingplichtige is verhuisd, zal veelal inhouding door de verzekeraar verhinderen, waardoor de invordering van de conserverende aanslag aldus niet kan worden zeker gesteld.

Voorts zij er op gewezen dat een inhoudingsplicht naar onze mening in beginsel slechts betrekking kan hebben op de door de belastingplichtige verschuldigde belasting over de negatieve persoonlijke verplichtingen en niet op de verschuldigde revisierente. In zoverre bestaat een belangrijk verschil met de voorgestelde aansprakelijkheid.

Onze bezwaren tegen een combinatie van een inhoudingsplicht voor binnenlandse verhoudingen en aansprakelijkstelling voor buitenlandse verhoudingen hebben wij uiteengezet in het verslag van een schriftelijk overleg (Kamerstukken II, 1990–1991, 21 198, nr. 15, blz. 38). Wij mogen hiernaar verwijzen.

De leden van de PvdA-fractie begrijpen overigens niet waarom de bedoelde inhoudingsplicht voor verzekeraars een aanzienlijke verzwaring van de regelgeving zou betekenen, zoals wij in de memorie van antwoord hebben gesteld. Dit moet berusten op een misverstand. Aanzienlijke problemen voorzagen wij bij de in die memorie aan de orde zijnde zogenaamde facultatieve inhoudingsplicht. Voor een «echte» inhoudingsplicht gelden de toen bedoelde bezwaren niet. Hiermee willen wij overigens niet suggereren dat een inhoudingsplicht slechts voor handelingen in strijd met het nieuwe artikel 45c waarbij de verzekeraar betrokken is, probleemloos zou zijn.

De leden van de PvdA-fractie vragen met betrekking tot de voorgestelde aansprakelijkheid voorts naar een nadere uitleg van onze opmerking dat het niet goed denkbaar is dat de verzekeraar op geen enkele wijze betrokken is bij de handeling die tot de aansprakelijkstelling leidt. In dit verband vragen zij naar de aansprakelijkheid van de verzekeraar in gevallen waarin de polis met behulp van de faciliteit van het voorgestelde artikel 25, negende lid, van de Wet op de inkomstenbelasting geruisloos is ondergebracht bij een andere verzekeraar. Indien de oorspronkelijke verzekeraar vervolgens aansprakelijk wordt gesteld, bij voorbeeld omdat de polis zonder zijn medeweten vóór de overdracht is beleend, ontbreekt in deze gevallen voor de aansprakelijk gestelde verzekeraar een feitelijke verhaalsmogelijkheid, aldus deze leden. De verzekeraar kan zich immers niet langer verhalen op de – reeds overgedragen – polis, zo zeggen deze leden. Zij vragen ons daarom of de faciliteit van het voorgestelde artikel 25, negende lid, hierdoor geen dode letter

wordt. Ook zouden zij gaarne onze reactie vernemen op de door het Verbond van Verzekeraars in Nederland voorgestane regeling dat aansprakelijkstelling achterwege moet blijven indien de verboden handelingen met de polis plaatsvinden zonder de medewerking van de verzekeraar.

De door het Verbond van Verzekeraars in Nederland voorgestane regeling dat aansprakelijkstelling altijd achterwege dient te blijven indien de verboden handelingen met de polis plaatsvinden zonder de medewerking van de verzekeraar, achten wij te ruim. Wij mogen hiervoor verwijzen naar onze opmerkingen ter zake in de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer.

Naar onze mening zal in vrijwel alle gevallen waarin een verboden handeling plaatsvindt in de praktijk medewerking van de verzekeraar nodig zijn, hetzij in de vorm van een wijziging van de polis, hetzij in de vorm van een aantekening op de polis. Zou de verzekeraar geen kennis dragen van de desbetreffende handelingen, dan keert hij immers uit aan de oorspronkelijk begunstigde. Het vorenstaande geldt naar onze mening evenzeer voor gevallen van belening en verpanding. Uit zekerheids-oogpunt zal de pandnemer vrijwel altijd een aantekening op de polis wensen. Indien de verzekeraar niet met de transactie bekend is, zal deze immers uitkeren aan degene die als begunstigde op de polis is vermeld. Tegen een dergelijke aantekening zal de verzekeraar ook in beginsel geen bezwaar hebben. Gevallen waarin de verzekeraar geen weet heeft van de verboden handeling komen derhalve naar onze mening slechts sporadisch voor.

Het voorgaande in aanmerking nemende zal de verzekeraar, indien de verzekeringnemer een beleende polis wenst over te dragen aan een andere verzekeraar, eenvoudig medewerking aan de overdracht kunnen weigeren totdat de belastingplichtige bij voorbeeld voldoende financiële zekerheid heeft gesteld voor het geval de verzekeraar daadwerkelijk voor de onregelmatige uitvoering van het contract wordt aangesproken; alsdan treedt voor de polis een ander verhaalsobject in de plaats.

In de gevallen waarin de verzekeraar werkelijk niet met de belening bekend is of had kunnen zijn en de verzekeraar feitelijk geen verhaalsmogelijkheid meer heeft, zijn wij bereid de feitelijke aansprakelijkstelling van de verzekeraar achterwege te laten.

Ook voor de in de memorie van antwoord genoemde gevallen waarin negatieve persoonlijke verplichtingen worden geconstateerd ter zake van een oud contract waarvoor om enige reden niet langer de eerbiedigende werking geldt, zonder dat het contract aan de nieuwe voorwaarden is aangepast, zijn wij bereid de feitelijke aansprakelijkstelling achterwege te laten, mits in de desbetreffende overeenkomst geen verhaalsmogelijkheid voor de verzekeraar is opgenomen of had kunnen worden opgenomen.

Mocht overigens blijken dat – hoewel wij ons dit nauwelijks kunnen voorstellen – de vrees van de leden van de PvdA-fractie met betrekking tot de voorgestelde overdrachtsfaciliteit terecht zou zijn, dan zullen wij uiteraard niet aarzelen op dit punt in overleg te treden met de verzekeraars.

De leden van de PvdA-fractie zouden voorts gaarne onze reactie vernemen op de door het Verbond van verzekeraars voorgestane beperking van de aansprakelijkheid van de verzekeraars tot de waarde van de polis op het moment van de aansprakelijkstelling.

Wij menen deze suggestie niet te moeten overnemen. Zoals vermeld in de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer mag ten minste worden verondersteld dat verzekeraars in contracten die zijn gesloten na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel een verhaalsclausule bij aansprakelijkheid hebben opgenomen of – zo zij hier vanaf hebben gezien – zouden hebben kunnen opnemen. Nu verzekeraars naar onze mening in

vrijwel alle gevallen op de hoogte zullen zijn van de verboden handelingen, zal de desbetreffende verzekeraar op grond van de verhaalsclausule betalingen kunnen opschorten tot het moment waarop zekerheid is verkregen over (hoogte van) de aansprakelijkstelling. Een beperking van de aansprakelijkheid is dan ook naar onze mening niet nodig.

Voor de in de memorie van antwoord genoemde gevallen waarin negatieve persoonlijke verplichtingen worden geconstateerd ter zake van een oud contract waarvoor om enige reden niet langer de eerbiedigende werking geldt, zonder dat het contract aan de nieuwe voorwaarden is aangepast, hebben wij reeds hiervoor toegezegd bereid te zijn de feitelijke aansprakelijkstelling achterwege te laten, mits in de desbetreffende overeenkomst geen verhaalsmogelijkheid voor de verzekeraar op de polis is opgenomen of had kunnen worden opgenomen. Ook in zoverre is een beperking van de aansprakelijkheid tot de waarde op het moment van de aansprakelijkstelling derhalve niet nodig.

Met betrekking tot de door de verzekeraars voorgestane regeling welke voorziet in een inhouding van een forfaitair percentage van de waarde van de polis op het moment waarop de verzekeraar zou meewerken aan een verboden handeling, merken wij – naast de hiervoor weergegeven bezwaren onzerzijds met betrekking tot een inhoudingsplicht – nog op dat een dergelijke forfaitaire benadering naar onze mening naar haar aard in strijd is met een uitgangspunt van de loonbelasting, te weten dat de heffing van loonbelasting zo goed mogelijk moet zijn afgestemd op de daadwerkelijk ter zake door de belastingplichtige verschuldigde inkomstenbelasting.

De leden van de fracties van CDA en VVD zouden gaarne onze reactie vernemen op de brief van het Verbond van Verzekeraars in Nederland van 31 oktober 1991.

Een aantal door het Verbond besproken punten is meegenomen in de beantwoording van de desbetreffende vragen van de diverse fracties. Op de overige punten zal hierna worden ingegaan.

Het heeft ons verbaasd dat het Verbond van Verzekeraars thans terugkomt op het reeds geruime tijd geleden gevoerde overleg over de polis-lay-out en redactie. Terecht constateert het Verbond dat de polis anders moet worden geformuleerd als sprake is van de lijfrente-nieuwestijl. Het is naar onze mening noodzakelijk dat in een polis formuleringen worden gekozen die stroken met de juridische vorm van de verzekering. Dat is naar onze mening geen kwestie van een woordenspel. Dit laat onverlet dat in computerprogramma's bestaande termen kunnen worden gehandhaafd om bepaalde rekengrootheden aan te duiden. Net komt ons voor dat nader overleg dienstig kan zijn om na te gaan of praktische oplossingen die tegelijk juridisch verantwoord zijn, kunnen worden bereikt.

Het Verbond pleit voorts voor een gewenningsperiode van twaalf maanden, derhalve een gewenningsperiode voor de periode 1 januari 1992 – 31 december 1992:

Aanvankelijk was ook voorzien in een gewenningsperiode van twaalf maanden, te weten voor de periode 1 juli 1991 – 30 juni 1992. Deze twaalfmaandsperiode was bedoeld om de verzekeraars bij invoering van het wetsvoorstel per 1 juli 1991 voldoende gelegenheid te geven verzekeringscontracten aan de nieuwe voorwaarden aan te passen.

Thans zal het wetsvoorstel naar verwachting in werking treden per 1 januari 1992. Daarbij zal de einddatum van de gewenningsperiode voor de verzekeraars worden gehandhaafd op 30 juni 1992, zodat het wetsvoorstel zal voorzien in een gewenningsperiode van zes maanden. Feitelijk is echter sprake van een twaalfmaandsperiode. Immers, naast de wettelijke gewenningsperiode van 1 januari 1992 tot 1 juli 1992, hebben de verzekeraars van 1 juli 1991 af de gelegenheid gehad zich voor te bereiden op aanpassing van contracten aan de nieuwe voorwaarden. Wij

menen dat deze twaalfmaandsperiode voor de verzekeraars toereikend moet zijn.

Met betrekking tot de imputatie van op de voet van het oude regime in het lopende jaar afgetrokken lijfrentepremies op de voorgestelde aftrekruimte van de vijfde tranche merken wij het volgende op.

Bij de bepaling van de op de voet van de vijfde tranche beschikbare aftrekruimte moet naar onze mening rekening worden gehouden met reeds in het jaar opgebouwde onderhoudsvoorzieningen als gevolg van premiebetalingen in het jaar op contracten die nog vallen onder het oude regime, doch overigens niet verder dan voor zover die premies uitgaan boven de aftrekruimte van de eerst vier tranches; in zoverre is de aftrekruimte op de voet van de vijfde tranche reeds benut.

Voorts pleit het Verbond, uit vrees voor mogelijk oneigenlijk gebruik, ervoor met betrekking tot kapitaalverzekeringen wettelijk te regelen dat uitsluitend professionele verzekeraars die zijn onderworpen aan het toezicht van de Verzekeringskamer als verzekeraar worden toegelaten. Wij hebben goede nota genomen van deze opmerking. In het kader van de Brede Herwaardering II zullen wij nagaan of er voldoende termen aanwezig zijn van de suggestie van het Verbond over te nemen.

De leden van de PvdA-fractie zijn niet overtuigd door de aangevoerde argumenten voor het niet indexeren van de vrijgestelde bedragen voor kapitaalsuitkeringen. Zij pleiten voor een jaarlijkse automatische indexering van deze bedragen, onder verwijzing naar eenzelfde oplossing voor de bedragen betreffende onderhoudsvoorzieningen in de vorm van lijfrenten. Kapitaalverzekeringen met lange looptijden worden maatschappelijk namelijk als onderhoudsvoorzieningen beschouwd.

Ofschoon kapitaalsuitkeringen die na een lange looptijd plaatsvinden maatschappelijk als een onderhoudsvoorziening worden beschouwd, hebben zij elementen van spaarcontracten in zich. Een van de uitgangspunten van het wetsvoorstel is een meer evenwichtige behandeling te bewerkstelligen van verzekeringsproducten en bancaire spaarproducten. In dat licht moet de voorgestelde behandeling van de kapitaalverzekering worden gezien en ligt een vergelijking met de indexering van onderhoudsvoorzieningen in de vorm van lijfrenten niet voor de hand.

De leden van de CDA-fractie en de D66-fractie hebben kennis genomen van de aangevoerde overwegingen om de vrijstellingsbedragen voor kapitaalsuitkeringen niet te indexeren. Om duidelijkheid te verschaffen vragen de leden van de fractie van het CDA om tenminste het voornemen kenbaar te maken om bij voorbeeld iedere twee jaar te kijken of er aanleiding is om tot aanpassing te komen. De leden van de D66-fractie noemen daarbij als voorbeeld iedere drie tot vijf jaar.

Uiteraard wordt met betrekking tot zogenoemde «vaste bedragen» periodiek bezien of er aanleiding is om tot aanpassing te komen. De door de leden gesuggereerde termijn van twee jaren lijkt daarbij wat aan de korte kant. Het voorgaande laat uiteraard onverlet dat in geval zich voor de bepaling van de hoogte van de vrijstellingen bijzondere omstandigheden voordoen, er aanleiding kan zijn vaker te bezien of dit dient te leiden tot aanpassing van de bedragen. Hierbij kan gedacht worden aan een periode van hoge inflatie.

De leden van de CDA-fractie merken op dat het onderhavige wetsontwerp voorziet in een conserverende aanslag bij emigratie indien de lijfrentepremie-aftrek meer dan f 100 000 heeft bedragen. De leden vragen of wij bereid zijn dit bedrag te indexeren gelijktijdig met een eventuele indexatie van de aftrekbare premies. Zij verwijzen daarbij naar hun opmerkingen met betrekking tot de vrijstellingsbedragen bij kapitaalverzekeringen.

Naar onze mening dient het door de leden genoemde bedrag, net zoals de vrijstellingsbedragen voor kapitaalsuitkeringen te worden gerekend tot de zogenoemde «vaste bedragen». Om doelmatigheidsoverwegingen en

beleidsoverwegingen is er voor gekozen om de automatische inflatiecorrectie niet van toepassing te laten zijn op die bedragen. Ook hier zal periodiek worden bekeken of er reden is genoemd bedrag bij te stellen. Vanzelfsprekend zal bij deze beoordeling rekening worden gehouden met ten gevolge van de inflatiecorrectie opgetreden wijzigingen in de bedragen van de lijfrentepremie-af trek.

Deze leden signaleren dat in het persbericht van 3 september 1991 is medegedeeld dat net als nu hetgeen genoten wordt bij de vervreemding van een winstbewijs alleen zal worden belast als de verkrijger een buitenlands belastingplichtige of een ondernemer is. In de memorie van antwoord is een volgens deze leden principieel andere formulering gebruikt: verkoop van een winstbewijs blijft onbelast indien de verkrijger binnenlands belastingplichtige is en het winstbewijs geen deel uitmaakt van een voor zijn rekening gedreven onderneming. De leden constateren een aanzienlijk verschil tussen beide formuleringen, zeker nu beide beogen de huidige fiscale behandeling te continueren.

De in de memorie van antwoord gebruikte formulering dat de verkoop van een winstbewijs slechts onbelast is indien de verkrijger een binnenlands belastingplichtige is en het winstbewijs geen deel uitmaakt van het vermogen van een voor zijn rekening gedreven onderneming is overgenomen uit het huidige artikel 31, vijfde lid, van de Wet op de inkomstenbelasting. In dat lid wordt de vervreemding van stamrechten geregeld. Met de formulering van het persbericht werd beoogd eenzelfde regeling weer te geven, alleen positief – en in voor een persbericht wenselijke eenvoud – geformuleerd. De in het persbericht gebruikte formulering is naar onze mening complementair aan de formulering die is gebruikt in de memorie van antwoord. Met buitenlands belastingplichtige wordt in het persbericht bedoeld een ieder die niet binnenlands belastingplichtige is.

Voorts merken deze leden op dat omtrent de fiscale positie van winstbewijzen reeds lang onzekerheid bestaat. Deze leden pleiten er voor om positie te kiezen ter zake van de status van het winstbewijs als aandeel. Zij vragen verder of de voorgestelde regeling niet betekent dat de beurshandel in winstbewijzen in feite wordt afgekapt. Ook de leden van de PvdA-fractie vragen of de voorgestelde regeling niet zal worden toegepast op winstbewijzen waarop in de winst sfeer niet wordt afgeschreven c.q. op beursgenoteerde winstbewijzen.

Zoals gesteld in het persbericht en de memorie van antwoord zal de vervreemding van winstbewijzen expliciet worden geregeld teneinde ongewenste gevolgen van het onderhavige wetsvoorstel te voorkomen en om aan de onzekerheid een einde te maken. Hierbij dient te worden bedacht dat bijna alle winstbewijzen voldoen aan de definitie van een recht op periodieke uitkeringen. Gezien de grote verscheidenheid aan vormen die bij winstbewijzen voorkomen, kan naar onze mening niet in zijn algemeenheid worden gezegd dat bij winstbewijzen het karakter van een aandeel overheerst. De suggestie van de leden van de CDA-fractie om winstbewijzen te beschouwen als aandelen willen wij dan ook niet overnemen.

Met het voorgestelde regime voor de vervreemding van winstbewijzen wordt niet beoogd de beurshandel te belemmeren. Door ter zake het huidige beleid te continueren, zal dit naar onze mening ook niet het geval zijn. Dit beleid houdt in dat bij verkoop van winstbewijzen via de beurs de vervreemder geacht wordt – tenzij het tegendeel blijkt – aan een binnenlandse belastingplichtige bij wie het winstbewijs geen deel uitmaakt van het vermogen van een voor zijn rekening gedreven onderneming, te hebben vervreemd.

De leden van de VVD-fractie achten het nodig de vervreemding van winstbewijzen snel te regelen. Wachten op de behandeling van Brede Herwaardering II achten zij onjuist.

Het is de bedoeling dat de voor te stellen regeling voor de

vervreemding van winstbewijzen vanaf de inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel gaat gelden. Daartoe zal deze regeling, die opgenomen zal worden in het wetsvoorstel Brede herwaardering II, met terugwerkende kracht tot die datum ingevoerd gaan worden.

De regeling zal er in hoofdlijnen op neerkomen dat hetgeen genoten wordt bij vervreemding van een winstbewijs belast is, tenzij de verkrijger een binnenlands belastingplichtige is die het winstbewijs niet rekent tot het vermogen van een voor zijn rekening gedreven onderneming. Als consequentie hiervan zal worden bepaald dat de verkrijger de aankoop-prijs niet in aanmerking kan nemen als aftrekbare kosten.

De leden van de CDA-fractie merken op dat wij erkennen dat een aantal gevallen door het vervallen van de algemene stamrechtvrijstelling zou kunnen worden getroffen. Zij vragen ons, naast de reeds in de memorie van antwoord gegeven gevallen, nog andere gevallen aan te geven. Andere concrete gevallen dan die genoemd in de memorie van antwoord kunnen wij niet bedenken.

Deze leden vragen verder in welke gevallen het bijzondere tarief van toepassing kan zijn indien door het vervallen van artikel 32 de waarde van een stamrecht onmiddellijk bij verkrijging tot het inkomen wordt gerekend.

Het voorgestelde artikel 57, eerste lid, onderdeel g, geldt in beginsel voor alle onder artikel 31 (nieuw) vallende inkomsten. Dit onderdeel is derhalve ruim geformuleerd. In de jurisprudentie is overigens een nader vereiste ontwikkeld voor toepassing van het bijzondere tarief. Dit is niet van toepassing indien de vergoeding wordt toegekend met het oog op derving van inkomsten die niet op meer dan een jaar betrekking hebben.

Naar aanleiding van de vraag van deze leden in verband met het door deze leden veronderstelde concurrentienadeel voor een buitenlandse verzekeraar met een Nederlandse vestiging merken wij het volgende op.

Naar onze mening is er geen reden waarom Nederlandse ingezetenen minder geneigd zouden zijn een (lijfrente)polis af te sluiten bij een Nederlandse vestiging van een buitenlandse verzekeraar. Aangenomen mag worden dat elke in Nederland gevestigde verzekeraar, ongeacht of deze van Nederlandse of buitenlandse origine is, in beginsel een duurzame aanwezigheid op de Nederlandse verzekeringsmarkt beoogt. Indien de verzekeraar niettemin om welke reden dan ook zijn activiteiten (via een vestiging) in Nederland wil beëindigen dan ligt overdracht van de portefeuille aan een andere in Nederland gevestigde verzekeraar het meest voor de hand. Zoals in de memorie van antwoord reeds werd betoogd, kan de overdracht in dat geval fiscaal geruisloos geschieden. Overdracht aan een vestiging in het buitenland – waardoor de portefeuille zou worden omgezet in een dienstverrichtingsportefeuille – is niet alleen minder aannemelijk maar op grond van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf bovendien aan strikte regels gebonden. Op grond van artikel 35a is overboeking naar een buitenlandse vestiging van dezelfde verzekeraar verboden, tenzij degenen die aan de verzekeringsovereenkomsten rechten kunnen ontlenen daarvoor toestemming verlenen. Deze kunnen toestemming weigeren op grond van het fiscale nadeel dat aan de overboeking verbonden zou zijn.

In het geval van een voorgenomen portefeuille-overdracht aan een andere, in het buitenland gevestigde, verzekeraar is op grond van artikel 53a van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf de schriftelijke toestemming van de Verzekeringskamer vereist. Ook in die situatie mag worden aangenomen dat de verzekeringkamer de fiscale effecten zal meewegen. Artikel 53c, tweede lid, van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf bepaalt verder dat, indien de Verzekeringskamer geen bezwaar heeft tegen de portefeuille-overdracht, de overdracht niet kan plaatsvinden als polishouders die tezamen een kwart of meer van het verzekerd bedrag vertegenwoordigen, zich daartegen verzetten.

Samenvattend zijn wij van mening dat het niet noodzakelijk is om, zoals door deze leden is bepleit, een bijzondere voorziening te treffen voor de gevolgen van sluiting van een Nederlands bijkantoor van een buitenlandse verzekeraar.

De leden van de CDA-fractie vragen wat de status is van het wetsvoorstel 21 197 betreffende de heffing over vermogensoverschotten van pensioenfondsen.

Naar verwachting zal op zeer korte termijn de nota naar aanleiding van het eindverslag op dit wetsvoorstel aan de Tweede Kamer kunnen worden aangeboden.

Naar aanleiding van de desbetreffende opmerking van deze leden merken wij nog op dat een aan de diverse wijzigingen aangepaste «factsheet» reeds op dit moment voorhanden is bij de voorlichtingsafdeling van het Ministerie van Financiën.

2. Lijfrenten

De leden van de fractie van de PvdA stellen de gerichte lijfrente nogmaals aan de orde. Zij wijzen er op dat een gerichte lijfrente om verzekeringstechnische redenen slechts kan worden gesloten ten gunste van erfgenamen die op het moment van de totstandkoming van de overeenkomst in leven zijn dit in tegenstelling tot de kapitaalverzekering met lijfrenteclausule, waar uiterlijk pas bij het expireren van het kapitaal vast komt te staan op wiens leven een lijfrente wordt gesloten. Ook zullen, aldus deze leden, bij een gerichte lijfrente waarbij de belastingplichtige, zijn echtgenoot en een aantal kinderen zijn verzekerd, de uitkeringen dramatisch lager zijn.

Naar onze mening moet in de nieuwe opzet met het oog op het verzorgingselement van stond af aan sprake zijn van een ondubbelzinnige aanspraak op lijfrente-uitkeringen. Dat is niet het geval bij een kapitaalverzekering met – al dan niet aangepaste – lijfrenteclausule. In deze gevallen is immers een kapitaal verzekerd, waarbij de lijfrenteclausule in feite niet meer behelst dan de intentieverklaring van de verzekeringnemer om bij de expiratie van het kapitaal een toegelaten lijfrente te zullen bedingen; de verzekeringnemer heeft zich daartoe derhalve niet juridisch gebonden. De kapitaalverzekering met lijfrenteclausule voldoet daardoor niet aan de uitgangspunten van het wetsvoorstel.

Het gegeven dat verzekeringstechnisch bij lijfrenteverzekeringen erfgenamen die op het moment van het sluiten van de overeenkomst nog niet in leven zijn, niet alvast als begunstigde kunnen worden aangewezen, achten wij niet onoverkomelijk. Op het moment van het sluiten van de overeenkomst bestaat voor deze «erfgenamen» immers nog geen concrete verzorgingsbehoefte. Bedacht moet voorts worden dat de overeenkomst na de totstandkoming fiscaal geruisloos kan worden aangepast aan eventuele gewijzigde omstandigheden. Tijdens de looptijd kan de overeenkomst immers krachtens de faciliteit van het voorgestelde artikel 25, negende lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 zonder fiscale consequenties worden gewijzigd. Alsdan kunnen erfgenamen die op het moment van de totstandkoming nog niet waren geboren alsnog als begunstigde worden aangewezen.

Ook het gegeven dat de uitkeringen dalen naarmate meer begunstigten worden aangewezen, achten wij niet van onoverkomelijke aard.

Voorts zijn deze leden niet overtuigd door hetgeen wij in de memorie van antwoord hebben opgemerkt met betrekking tot een aanpassing van de in de tweede tranche opgenomen franchise. Zij vragen nogmaals om aanpassing van de franchise.

Uitgaande van de wijziging van de hoogte van de eerste tranche hebben wij de in de tweede tranche opgenomen franchise zowel voor gehuwden als alleenstaanden herrekend. Daarbij bleek de franchise – als

gevolg van de bij de vaststelling van de franchise toepaste forse afronding – ook bij de thans in het wetsvoorstel opgenomen eerste tranche nog adequaat voor alleenstaanden, zij het dat de genoemde afronding thans gering is.

Ter gelegenheid van de indiening van c.q. het besluit over het amendement dat heeft geleid tot de aanpassing van de eerste tranche zal ook een eventuele verlaging van de franchise in de beschouwingen zijn betrokken. Kennelijk werd daarbij de door ons ingebouwde marge niet nodig geacht. Wij hebben dan ook gemeend, ondanks ons aanvankelijke gevoelen op dit punt, een aanpassing van de franchise onzerzijds – door een nota van wijziging in te dienen na de aanvaarding van het amendement – achterwege te moeten laten.

De leden van de PvdA-fractie achten verder antwoord 3 in de lijst van vragen en antwoorden (T.K. 21 198, nr. 26) uit een punt van «flexibele pensionering» minder hoopgevend. Deze leden menen dat het gebruik van «dan wel» in het voorgestelde artikel 45, eerste lid, onderdeel g, onder 3, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964, veeleer op een keuzemogelijkheid duidt dan op een onderschikkende volgorde.

In het door de leden genoemde artikel is de mogelijkheid geopend tot het opbouwen van een zogenaamde overbruggingslijfrente. Deze lijfrente dient te eindigen in het jaar waarin de belastingplichtige 65 wordt dan wel waarin hij een pensioen gaat genieten. Gezien de samenhang met de overige in artikel 45, eerste lid, onderdeel g, genoemde lijfrentevormen betekent dit dat de overbruggingslijfrente dient te eindigen op dat tijdstip van de twee genoemde dat zich het eerste voordoet. Op deze manier wordt in beginsel voorkomen dat tegelijkertijd uitkeringen uit een overbruggingslijfrente en een tijdelijke oudedagslijfrente (genoemd in onderdeel g onder 4) of een pensioen worden genoten. Er kan uiteraard wel vanaf de pensioneringsdatum een tijdelijke oudedagslijfrente worden bedongen.

De leden van de PvdA-fractie en de D66-fractie stellen wederom aan de orde het niet gelden van de tekortregeling van artikel 45a, derde lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 indien een tekort aan nabestaandenvoorzieningen bestaat voor de partner met wie een duurzame huishouding wordt gevoerd. De daarvoor gegeven argumenten hebben hen niet overtuigd. Zij wijzen er daarbij op dat het huwelijksvermogensrecht weliswaar geen zorgplicht kent ten opzichte van partners, maar dat de ontwikkeling in de samenlevingsvormen een dergelijke plicht creëert volgens de regels van algemeen moraal en fatsoen. De leden van de fractie van D66 menen dat uit het gegeven dat de aftrekrimte van de eerste tranche voor ongehuwden overdraagbaar kan zijn, impliciet volgt dat in het wetsvoorstel rekening wordt gehouden met een zorgplicht voor ongehuwd samenwonenden. De leden van de fractie van de PvdA merken in dit verband op dat naar hun mening niet kan worden gesproken van een gelijke fiscale behandeling in de pensioen- en lijfrentesfeer.

De in het tranchesysteem neergelegde mogelijkheid tot lijfrente-premie-aftrek is naar onze mening ten opzichte van samenwonende partners niet in strijd met de gelijke fiscale behandeling van pensioenen en lijfrenten. Terecht merken de aan het woord zijnde leden op dat in de Brede herwaardering II de mogelijkheid van een partnerpensioen expliciet in de wet zal worden geregeld. Ook wat betreft lijfrenten is de opbouw van een voorziening voor de partner echter mogelijk. De vormgeving van de eerste en tweede tranche is namelijk dusdanig dat bij een 30-jarige opbouwperiode een naar maatschappelijke opvattingen adequate oudedagsvoorziening kan worden opgebouwd met bijbehorende nabestaandenvoorziening. Dit geldt zowel voor gehuwden als voor ongehuwden. Het is daarbij aan de belastingplichtige te bepalen wat hij daadwerkelijk opbouwt.

Om de navolgende reden hebben wij gemeend dit niet te moeten doortrekken tot de tekortregeling. Om objectief te kunnen bepalen of er sprake is van een tekort moet expliciet worden omschreven wat een adequate voorziening is. Bij gehuwden bestaan hierover vrij duidelijke maatschappelijke opvattingen, mede gezien de wettelijke zorgplicht. Bij ongehuwd samenwonenden ligt dat naar onze mening wat minder eenduidig.

Het bij elke vorm van samenleven aannemen van een zorgplicht gelijk aan die tussen gehuwden gaat naar onze mening ver. De zorgplicht naar regels van moraal en fatsoen ten opzichte van de partner is namelijk afhankelijk van een aantal omstandigheden. Hierbij kan gedacht worden aan de aard en de duur van het samenlevingsverband, het al dan niet aanwezig zijn van een samenlevingscontract en de eventuele familieband. Erkend moet worden dat in een aantal gevallen waarin partners ongehuwd samenwonen er naar maatschappelijke opvattingen een zorgplicht bestaat die gelijk is aan de zorgplicht tussen gehuwden. Het in de wet formuleren van deze gevallen zal echter niet eenvoudig zijn. De vragen van de aan het woord zijnde leden zijn voor ons niettemin aanleiding voornoemd standpunt nogmaals te bezien. Mocht blijken dat bepaalde groepen van gevallen waarin een duidelijke zorgplicht bestaat tussen ongehuwd samenwonenden partners, voor de tekortregeling eenduidig zijn te omschrijven, dan staan we niet op voorhand afwijzend tegen het opnemen van deze groepen in deze regeling. In dat geval kan een desbetreffende wetswijziging in de Brede Herwaarderung II worden meegenomen. De suggestie van de leden van de D66-fractie het voorgestelde artikel 45a, derde lid, zodanig te interpreteren dat deze groepen er onder vallen, kan niet worden gevolgd gelet op de duidelijke wettekst.

De leden van de CDA-fractie zetten een vraagteken bij de opmerking van de bewindslieden dat slechts een beperkt aantal belastingplichtigen van de derde tranche gebruik zal gaan maken. Zij vragen in dit verband wat de bewindslieden onder een beperkt aantal verstaan.

Het aantal belastingplichtigen dat van de derde tranche gebruik zal gaan maken is niet nader te kwantificeren. Gelet op de ruime aftrekmogelijkheden die de tweede tranche biedt, zal echter naar verwachting het aantal belastingplichtigen dat aan deze tranche onvoldoende heeft, relatief gering zijn in verhouding tot het totale aantal belastingplichtigen (55 000) in de tweede en derde tranche.

Deze leden vragen verder in hoeverre een tekort aan opgebouwde oudedags – of nabestaandenvoorzieningen objectief kan worden vastgesteld. Tevens vragen deze leden nader aan te geven in hoeverre de bepaling of sprake is van een dergelijk tekort op forfaitaire wijze zal gebeuren en op welke wijze dit zal geschieden, alsmede of dit bij AMvB of op andere wijze zal worden geregeld.

De vraag of een bepaalde belastingplichtige een tekort heeft aan opgebouwde voorzieningen is in beginsel afhankelijk van het antwoord op de vraag wat hij als een adequate voorziening beschouwt, en derhalve subjectief. Door voor de beantwoording van de vragen wat als een adequate voorziening kan worden beschouwd, en wanneer sprake is van een niet te verwaarlozen tekort, aan te sluiten bij de maatschappelijke opvattingen hieromtrent, vindt een objectivering plaats. Naar onze mening is het binnen het in het voorgestelde artikel 45a van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 weergegeven tranchesysteem mogelijk regels te geven aan de hand waarvan op objectieve wijze kan worden vastgesteld of sprake is van een tekort.

Ingevolge de delegatiebepaling van genoemd artikel 45a, derde lid, zullen in een algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld met betrekking tot het bepalen of sprake is van een niet te verwaarlozen tekort aan opgebouwde oudedags- of nabestaandenvoorzieningen. In die regeling zullen ook voorschriften worden gegeven omtrent de wijze

waarop de verschillende reeds opgebouwde voorzieningen in aanmerking worden genomen. Zo zal bij pensioenen en reeds ingegane lijfrenten worden aangesloten bij de daadwerkelijk opgebouwde rechten.

Bij een aantal voorzieningen vergt de bepaling van de daadwerkelijk opgebouwde rechten nadere regelgeving. Het betreft hierbij met name niet-ingegane lijfrenten en andere rechten op periodieke uitkeringen waarop een stamrechtvrijstelling van toepassing is geweest, alsmede de fiscale oudedagsreserve. Met name bij gerichte lijfrenten is het moeilijk te bepalen welk bedrag aan jaarlijkse uitkeringen reeds is opgebouwd, uitgaande van de veronderstelling dat geen premies meer worden gestort. Andere complicerende factoren zijn de grote verscheidenheid aan vormen die zich hierbij voordoet en de mogelijkheid tot omzetting (met name bij lijfrenten, zie het voorgestelde artikel 25, negende lid). Voor deze rechten zal derhalve een forfaitaire benadering worden gevolgd.

Voorts merken de leden van deze fractie op dat indien in het verleden een aantal voorzieningen is opgebouwd, de voor de tekortregeling relevante gegevens – volgens de memorie van antwoord – niet tot in detail door de belastingplichtige behoeven te worden bewezen. Deze leden vragen vervolgens hoe uiteindelijk de vaststelling van de tekortberekening tot stand komt indien de inspecteur geen genoegen neemt met het ontbreken van gedetailleerde bewijsvoering.

Met de zinsnede dat de belastingplichtige niet alle gegevens tot in detail behoeft te bewijzen is het volgende bedoeld. Het is aan de belastingplichtige om aannemelijk te maken dat hij een niet te verwaarlozen tekort heeft. Dit betekent dat de belastingplichtige de gegevens moet aandragen voor de daarvoor benodigde berekening. In de belastingwet geldt «aannemelijk maken» als een lichtere vorm van bewijs dan «aantonen» en «doen blijken». Met het gebruik van de terminologie «aannemelijk maken» wordt dan ook bereikt dat de belastingplichtige niet alle aangedragen gegevens gedocumenteerd en gedetailleerd behoeft te bewijzen. Hij moet ze uiteraard wel aannemelijk maken. Is hij daarin geslaagd, dan dient de inspecteur deze gegevens te accepteren, tenzij deze er in slaagt te bewijzen dat ze niet kloppen.

De leden van de PvdA-fractie komen terug op het artikel van Prof. Dr. T. Blokland, gepubliceerd in het Weekblad voor Fiscaal Recht 1991/5971. Naar hun mening is bij afkoop van een kapitaalverzekering met lijfrenteclausule verzekeringstechnisch geen sprake van afkoop van een niet ingegane lijfrente, maar van afkoop van een kapitaalverzekering. Een ingegane lijfrente wordt volgens deze leden (nagenoeg) nooit afgekocht.

Met de passage in de memorie van antwoord waarop de leden doelen, is slechts beoogd aan te geven dat afkoop van lijfrenten zich in de praktijk voordoet. Dat bij een afkoop van een kapitaalverzekering met lijfrenteclausule verzekeringstechnisch sprake is van afkoop van een kapitaalverzekering doet hier niet aan af. De voor een dergelijke overeenkomst betaalde premies zijn immers als premies voor lijfrenten in mindering gekomen op het inkomen. Indien de lijfrenteclausule niet ten uitvoer wordt gelegd, is er reden om dit als een afkoop van een lijfrente aan te duiden.

De gerichte lijfrente die onder het nieuwe regime in de plaats komt van de kapitaalverzekering met lijfrenteclausule, vertoont grote overeenkomsten met laatstgenoemde overeenkomst. Ook onder het nieuwe regime zullen zich derhalve gevallen van afkoop van een lijfrente kunnen voordoen; het zal daarbij met name gaan om de afkoop van een nog niet ingegane gerichte lijfrente. Een regeling is derhalve noodzakelijk.

Overigens willen wij erop wijzen dat de voorgestelde regelingen inzake afkoop, vervreemding, belening en verpanding een preventief karakter hebben. Er wordt mee beoogd te bereiken dat overeenkomsten waarvoor

premieaftrek is verkregen op een reguliere wijze ten uitvoer worden gelegd. Wordt met betrekking tot genoemde handelingen een adequate wettelijke regeling getroffen, zodanig dat geen fiscaal voordeel te behalen is, dan is enige ingewikkeldheid in de regeling geen bezwaar. In dat geval zullen deze handelingen zich immers niet of nog slechts in een gering aantal gevallen voordoen.

De aan het woord zijnde leden merken verder op dat rechtshandelingen in een later jaar formeel gesproken niet fiscaal, maar wel invorderingstechnisch terugwerkende kracht hebben naar de belastingaanslag van een eerder jaar. Deze leden menen dat door dit te construeren als een – incidenteel geregelde – afrekening aan de grens de kans bestaat dat hierdoor het vrije verkeer van burgers onevenredig wordt belemmerd.

Ingeval een belastingplichtige emigreert wordt hem, indien hij meer dan f 100 000 aan premies in aftrek heeft gebracht, een aanslag opgelegd voor de verschuldigde belasting over de negatieve persoonlijke verplichtingen en de revisierente. Met betrekking tot deze aanslag wordt uitstel verkregen. Vindt binnen vijf jaar na het verkrijgen van het uitstel een rechtshandeling plaats die een niet reguliere uitvoering van het contract betekent, dan wordt het uitstel beëindigd. De belasting en de revisierente worden derhalve ingevorderd op het moment waarop de (rechts)handeling in kwestie zich voordoet. Naar onze mening kan dit niet worden gezien als invorderingstechnische terugwerkende kracht.

Verricht de belastingplichtige gedurende vijf jaar geen handelingen als bedoeld in artikel 45c, tweede lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964, dan wordt het uitstel omgezet in afstel. Verricht hij wel een dergelijke handeling binnen vijf jaar, dan wordt de conserverende aanslag ingevorderd. Zou hij echter op het moment van de rechtshandeling binnenlands belastingplichtige zijn geweest, dan zouden bij hem op grond van het genoemde artikel 45c, tweede lid, negatieve persoonlijke verplichtingen in aanmerking zijn genomen. Naar onze mening is de voorgestelde regeling bij emigratie dan ook geen belemmering voor het vrije verkeer van burgers.

3. Kapitaalverzekeringen

De leden van de PvdA-fractie vragen nogmaals of de gevolgen van het laten vervallen van het kans-op-nadeelvereiste niet verstrekkender zijn dan uit de tweede nota van wijziging blijkt. Tevens betwijfelen zij of met het wetsvoorstel een meer evenwichtige behandeling tussen verzekeringsprodukten en bancaire spaarprodukten wordt bereikt. Wordt een polis die enkel een uitkering bij overlijden voorziet vrijgesteld van de heffing van vermogensbelasting, zo vragen zij. Ten slotte hebben deze leden begrepen dat het mogelijk is om de vrijstellingen geheel aan te wenden voor het rentebestanddeel in de uitkeringen. Om de voorgaande punten te illustreren geven deze leden een aantal concrete voorbeelden.

Alvorens op de opmerkingen van de aan het woord zijnde leden in te gaan, willen wij er op wijzen dat aan het hanteren van het zogenaamde kans-op-nadeelvereiste een aantal bezwaren verbonden is. Zo is de praktische uitvoering van het vereiste nogal problematisch. Verder is het vereiste op bepaalde punten vrij streng. Kapitaalverzekeringen waarbij alleen een kapitaal bij in leven zijn is verzekerd, zullen er over het algemeen niet aan voldoen. Ten slotte is het vrij eenvoudig om een overeenkomst dusdanig in te richten dat aan het vereiste is voldaan zonder al te grote risico's in te bouwen.

Zoals vermeld in het verslag van een schriftelijk overleg zijn de in de voorgestelde regeling voor kapitaalverzekeringen opgenomen voorwaarden dusdanig dat naar onze mening het kans-op-nadeelvereiste kan vervallen. Hierbij kan gedacht worden aan de afhankelijkheid van

leven en dood, de minimale premiebetalingstermijn en de bandbreedte met betrekking tot de premiebetalingstermijn.

De leden van de fractie van de PvdA wijzen er op dat de vrijstellingen voor kapitaalverzekeringen ook van toepassing zijn op «pure spaarcontracten», zijnde contracten waarbij de opgerente premies worden uitgekeerd bij overlijden van de verzekerde of bij in leven zijn op een bepaalde datum (na 15 of 20 jaar). De leden merken daarbij terecht op dat de maximering van de vrijstellingen voor uitkeringen bij in leven zijn een beperking betekent van het gebruik dat er van kan worden gemaakt.

In dit verband willen wij nogmaals wijzen op de gronden voor het opnemen van deze vrijstellingen. De eerste is het geven van een compensatie voor het gemis aan rentevrijstelling. De tweede is dat kapitaalverzekeringen met een lange duur maatschappelijk in zekere mate als een onderhoudsvoorziening worden beschouwd. Vooralnog zijn wij niet van mening dat de genoemde vrijstellingen te ruim zijn. Bedacht dient hierbij te worden dat het aangaan van zo'n «spaarcontract» betekent dat het kapitaal gedurende een lange tijd niet meer voor iets anders aangewend kan worden. In deze lange duur zit naar onze mening ook een belangrijk verschil tussen verzekeringscontracten en bancaire spaarprodukten. De verlenging van de termijn ten opzichte van het huidige regime om voor vrijstellingen in aanmerking te komen en de cijfermatige begrenzing daarvan betekenen naar onze mening dan ook een meer evenwichtige behandeling van bancaire produkten en verzekeringsprodukten.

Bij kapitaalsuitkeringen ten gevolge van overlijden overheerst naar onze mening in de meeste gevallen het risico-element boven het spaar-element, wat een onbeperkte vrijstelling rechtvaardigt. Om te voorkomen dat via «spaarcontracten» die uitsluitend bij overlijden uitkeren het rendement vrij van inkomstenbelasting door de erfgenamen kan worden verkregen, is de leeftijdsgrens van 72 jaar opgenomen. Vinden de uitkeringen plaats ten gevolge van overlijden na die leeftijd, dan moet ten minste vijftien jaren premie zijn betaald wil de uitkering onbelast zijn. Deze duur vormt naar onze mening een voldoende rem op het afsluiten van dergelijke contracten. Mocht echter blijken dat in de toekomst van de vrijstellingen bij overlijden een niet bedoeld gebruik wordt gemaakt, dan zullen wij ons nader beraden over de vormgeving van deze vrijstellingen.

Terecht merken de aan het woord zijnde leden op dat het in de huidige vormgeving van het regime voor kapitaalverzekeringen mogelijk is de vrijstellingen voor uitkeringen bij in leven zijn geheel aan te wenden voor het rentebestanddeel in de uitkeringen. Het gaat dan met name om verzekeringen waarop meer dan één uitkering door de verzekeraar plaatsvindt. Dit is naar onze mening in strijd met de ratio van deze vrijstellingen. Deze ratio is dat elke belastingplichtige een bepaald bedrag aan kapitaalsuitkeringen onbelast moet kunnen genieten. In het wetsvoorstel Brede herwaardering II zal daarom een wijziging van het regime voor kapitaalverzekeringen worden voorgesteld voor verzekeringen waarbij meer dan één uitkering plaatsvindt.

De vraag van deze leden of een polis die uitsluitend voorziet in een uitkering bij overlijden vrijgesteld is van de heffing van vermogensbelasting, kunnen wij in beginsel bevestigend beantwoorden.

De leden van de CDA-fractie stellen met het oog op het voorgestelde artikel 25, zesde lid, onderdeel b, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 de vraag of de daarin gestelde beperking voor de premies waarmee de belaste overlijdensuitkering ingevolge een gemengde verzekering kan worden verminderd, niet een te zware administratieve last voor de verzekeraars oplevert in vergelijking tot de beoogde belastingopbrengst.

Voor een goed begrip van de genoemde voorgestelde regeling wijzen

wij er op dat het uit theoretisch oogpunt onjuist is, een belaste uitkering bij overlijden te verminderen met premiebedragen die betrekking hebben op uitkeringen bij leven. Dat toch tot redelijke hoogte de aftrek van premies voor uitkeringen bij leven wordt toegestaan ter verlaging van de belaste overlijdensuitkeringen is gedaan om een meer doelmatige administratieve en fiscale begeleiding te bevorderen van verzekeringen waarin uitkeringen bij leven en bij overlijden zijn gecombineerd. In dit opzicht is derhalve juist sprake van een administratieve verlichting. Wij vinden het echter te ver gaan om voor gecombineerde verzekeringen in alle gevallen ten volle de premies die op uitkeringen bij leven betrekking hebben in aftrek toe te laten op de te belasten overlijdensuitkeringen, met name indien de overlijdensuitkeringen slechts van ondergeschikte betekenis ligt, hebben wij aangegeven met de verhouding 3:1 tussen enerzijds de uitkeringen bij leven waarin de polis voorziet en anderzijds de feitelijke overlijdensuitkeringen uit hoofde van dezelfde polis. Die verhouding ter markering vanaf waar overlijdensuitkeringen van ondergeschikte betekenis worden, is afgeleid uit de voor uitkeringen bij leven voorgestelde analoge bepaling in artikel 25, zesde lid, onderdeel a, van de genoemde wet.

Naar aanleiding van de desbetreffende opmerking van deze leden die wijzen op de wens van verzekeraars om spoedige voortzetting van het overleg over de fiscale behandeling van fractieverzekeringen en eventuele opname van de resultaten hiervan in wetsvoorstel Brede Herwaardering II, tekenen wij aan dat wij, zoals wij reeds hebben aangegeven, verwachten dat, gelet op de complexiteit van de materie, de gezamenlijke inspanning enige tijd zal vergen. Wij zullen dit overleg zo goed en zo voortvarend mogelijk voeren, doch menen, evenzeer op eerder aangegeven gronden, niet op de uitkomsten te kunnen vooruitlopen.

4. Verzekeraars en pensioenlichamen

De leden van de CDA-fractie wijzen er op dat wij in de memorie van antwoord niet zijn ingegaan op hun vraag of pensioenlichamen de status van vrijgesteld pensioenlichaam zullen verliezen.

Het wetsvoorstel strekt er onder meer toe de vrijstelling van vennootschapsbelasting voor directie-pensioenlichamen te laten vervallen. Na de verheffing van het onderhavige wetsvoorstel tot wet zullen directiepensioenlichamen derhalve niet langer de status van vrijgesteld pensioenlichaam hebben.

Deze leden vragen voorts op welke actuariële grondslagen de pensioenverplichtingen in de openingsbalans van de zogenoemde Pensioen-BV's mogen worden gewaardeerd alsmede of tegen een rekenrente van 4% of van 8% dient te worden gewaardeerd.

Directiepensioenlichamen hebben er belang bij hun pensioenverplichtingen op de openingsbalans zo laag mogelijk te waarderen. Een dergelijke waardering leidt immers tot een zo hoog mogelijk eigen vermogen. De tweede ondergetekende is voornemens over deze materie een aanschrijving aan de belastingdienst te richten. Met betrekking tot de waardering van de pensioenverplichtingen staat daarbij het volgende voor ogen. Een waarderingsstelsel van de pensioenverplichtingen dat uitgaat van de contante waarde van de opgebouwde rechten exclusief kostenopslagen zal aanvaardbaar worden geacht. Hierbij zal uiteraard rekening dienen te worden gehouden met de actuariële in acht te nemen sterftekansen. Zoals in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II, 1990-1991, 21 198, nr 7, blz. 48) is toegezegd, behoeft bij de openingsbalans met dat deel van de pensioenverplichtingen dat samenhangt met toekomstige aanpassingen in verband met welvaarts- of waardevastheidstoezeggingen (coming-back service

verplichtingen) geen rekening te worden gehouden ten einde te voorkomen dat aan het einde van het eerste boekjaar de coming-back service verplichting in de belastingheffing zou worden betrokken ten gevolge van de het bepaalde in artikel 9a van de Wet op de inkomstenbelasting 1964. Tegen deze achtergrond gaan, wat betreft de rekenrente, de gedachten uit naar de rekenrente die het pensioenlichaam, wanneer het eenmaal is onderworpen aan het stelsel van de vennootschapsbelasting, aan het einde van elk boekjaar hanteert voor de waardering van de pensioenverplichtingen. Wel zal de op die rekenrente gebaseerde waardering in overeenstemming dienen te zijn met goed koopmansgebruik. Op grond van artikel 9a, zesde lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 belooft deze rekenrente ten minste 4%. Hiermee wordt voorkomen dat aan het einde van het eerste boekjaar het pensioenlichaam een verlies zou kunnen nemen door over te stappen naar een lagere rekenrente dan bij de openingsbalans voor de waardering van de verplichtingen was gekozen. Naar ons oordeel dienen incidentele verliezen en winsten als gevolg van het overstappen van de openingsbalans naar de eerste balans voor de berekening van de jaarwinst zoveel mogelijk te worden voorkomen (vergelijk in dit verband HR 21 november 1990, BNB 1991/90).

5. Overgangsrecht

De leden van de CDA-fractie menen uit de memorie van antwoord te kunnen afleiden dat een onregelmatige uitvoering van een contract waarvoor de voorgestelde eerbiedigende werking geldt, nimmer tot het constateren van negatieve persoonlijke verplichtingen kan leiden.

Deze conclusie is juist, zolang met betrekking tot het contract aanspraak kan worden gemaakt op de eerbiedigende werking. De f 100 000-grens bij emigratie – de leden van de PvdA-fractie vragen hiernaar – is derhalve niet van belang voor polissen waarvoor eerbiedigende werking geldt.

Negatieve persoonlijke verplichtingen kunnen overigens wel worden geconstateerd voor oude contracten waarvoor – om welke reden dan ook – niet of niet langer de voorgestelde eerbiedigende werking geldt, zoals de gevallen waarin deze contracten worden beëindigd of verpand. Het voorgestelde artikel 75, vierde lid, onder b, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 merkt immers in die gevallen de premies die ter zake van deze contracten in aftrek konden komen, voor de toepassing van het voorgestelde artikel 45, tweede lid, onderdeel c, fictief aan als premies die op de voet van het nieuwe regime in aftrek zijn gekomen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met verbazing kennisgenomen van onze reactie inzake het persbericht van 15 oktober 1990. Naar deze leden menen werd de in bedoeld persbericht aangekondigde beperking van de eerbiedigende werking pas duidelijk door de tweede nota van wijziging.

Naar onze mening is hier sprake van een misverstand. Afgaande op de vraag die deze leden hieromtrent hebben gesteld in het voorlopige verslag, doelen deze leden op de gevolgen van de beperking van de eerbiedigende werking voor meerjarige lijfrenteovereenkomsten die na 15 oktober 1990 tot stand zijn gekomen. In het persbericht van 15 oktober 1990 is concreet aangegeven dat de eerbiedigende werking zich niet zou uitstrekken tot meerjarige lijfrentecontracten welke na deze datum zouden worden afgesloten. De premieaftrek voor deze contracten voor de inwerkingtreding van het wetsvoorstel wordt daarbij beheerst door het huidige regime; na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel zou de premie-aftrek moeten worden beoordeeld naar het voorgestelde regime. Wel is, zo geven wij deze leden toe, de faciliteit voor geruisloze omzetting van vóór de inwerkingtreding van het wetsvoorstel gesloten polissen met enige vertraging bekend geworden. Het ware beter geweest indien het bedoelde persbericht de wellicht op dit punt bestaande onzekerheid direct zou hebben weggenomen.

Met betrekking tot de overige wijzigingen van het overgangsrecht – tot uitdrukking gekomen in de tweede nota van wijziging – mogen wij opmerken dat deze van een relatief geringe importantie zijn geweest en een meer technisch karakter hadden; van een wijziging van het overgangsrecht op hoofdpunten kon en kan naar onze mening niet worden gesproken.

De leden van de CDA-fractie vragen met het oog op de eerbiedigende werking voor kapitaalverzekeringen of de overeenkomst niet is gesloten, als weliswaar de offerte is ontvangen en geaccepteerd, maar onder de ontbindende voorwaarde dat de medische keuring geen problemen oplevert.

Naar onze mening kan geen eenduidige conclusie worden getrokken uit de vele juridische variaties die hier denkbaar zijn. Doorslaggevend is hoe de verzekeraar de overeenkomst vorm geeft. Blijkt daaruit dat de verzekeraar tot uitbetaling van het verzekerde kapitaal is gehouden ook ingeval de verzekeringnemer overlijdt voor de medische keuring of, voordat de resultaten van de medische keuring bekend zijn, dan kan worden gesteld dat de verzekeringsovereenkomst tot stand is gekomen. In zo'n geval is er sprake een ontbindende voorwaarde en is er tot het moment van de ontbinding sprake van een verzekerings-overeenkomst.

De leden van de PvdA-fractie herhalen hun in het voorlopige verslag gestelde vraag met betrekking tot optierechten bij kapitaalverzekeringen en de daarmee samenhangende gevolgen voor de eerbiedigende werking naar aanleiding van de vraag van de verzekeraars of uitoefening van een normaal en gebruikelijk optierecht leidt tot verlies van eerbiedigende werking.

Wij merken in reactie op deze vraag op dat een verhoging van het verzekerde kapitaal niet leidt tot het verlies van de eerbiedigende werking indien de verhoging voortvloeit uit bepalingen die reeds op 31 december 1991 in de polis zijn opgenomen, mits het normale en gebruikelijke bepalingen betreft. Het opgenomen zijn in de polis moet aldus worden verstaan dat de verhoging direct moet voortvloeien uit het contract zelve; te denken valt aan een verhoging van het verzekerde kapitaal wegens indexering of een daarmee overeenstemmende, reeds in de overeenkomst opgenomen verhoging van bij voorbeeld 5% per jaar op grond van een optierecht.

Indien het optierecht inhoudt dat een belastingplichtige op verzoek kan afzien van een automatisch uit het contract voortvloeiende – al dan niet jaarlijkse – verhoging van het verzekerde kapitaal, leidt de verhoging van het verzekerde kapitaal evenmin tot verlies van de eerbiedigende werking als de automatische verhoging voortvloeit uit normale en gebruikelijke bepalingen. Dit moet zo nodig van geval tot geval worden beoordeeld.

Vloeit de verhoging van het verzekerde kapitaal daarentegen voort uit een ongebruikelijke bepaling in de overeenkomst waardoor de verzekeringnemer een ongebruikelijke vrijheid heeft het verzekerde kapitaal te verhogen, dan kan naar onze mening niet worden gesproken van een verhoging van het verzekerde kapitaal welke direct voortvloeit uit het contract. In deze gevallen leidt een verhoging van het verzekerde kapitaal derhalve tot het verlies van de eerbiedigende werking.

De leden van de CDA-fractie begrijpen uit de memorie van antwoord dat op grond van de eerbiedigende werking alleen nieuwe verzekeringen, die na de ingangsdatum van het onderhavige wetsvoorstel worden gesloten, in de heffing van de vermogensbelasting zullen worden betrokken en niet de reeds voor deze datum bestaande verzekeringen. Wij bevestigen deze zienswijze.

De Minister van Financiën,
W. Kok

De Staatssecretaris van Financiën,
M. J. J. van Amelsvoort